

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Förslag till direktiv om verifiering och kommunikation om uttryckliga miljöpåståenden (COM (2023) 166)

KN2023/02755

Sammanfattning

Konkurrensverket tillstyrker direktivets förslag om att införa förhandsgodkännande från tredje part av näringsidkares miljöpåståenden. Förslaget bör ge ökade förutsättningar att använda miljöpåståenden som en konkurrensparameter och bör därmed stärka konkurrensen. Konkurrensverket betonar samtidigt att regleringen inte får medföra alltför omfattande administrativa kostnader, något som skulle riskera att förutsättningarna snedvrids till fördel för större företag.

Konkurrensverket avstyrker direktivets förslag avseende privata och offentliga miljömärkningar. Förslaget medför begränsningar kring nyutveckling av miljömärkningar som kan hämma innovationskraften och förutsättningar till en effektiv grön omställning. Förslaget innebär även att stater och regioner fräntas möjlighet att utveckla nya offentliga miljömärkningar vilket i sin tur riskerar att hämma konsumentfrämjande utveckling inom miljömärkning när enskilda länder inte längre kan agera föregångare.

Konkurrensverket avstyrker direktivets förslag att nya miljömärkningar etablerade av privata aktörer ska avkrävas högre miljöprestanda än befintliga offentliga miljömärkningar. Förslaget innebär ett för snävt perspektiv på vad nya miljömärkningar kan tillföra och riskerar att leda till att effektivitet och konkurrens hämmas samt att konsumenters möjlighet att fatta välgrundade beslut inte realiserar fullt ut.

Konkurrensverket föreslår att en övergångsperiod införs inom vilken befintliga privata miljömärkningar ges möjlighet att anpassa sin verksamhet så att de kan möta motsvarande krav som ställs på nya privata miljömärkningar.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Förslaget till direktiv syftar till att stärka konsumenters möjligheter att fatta välgrundade beslut för att minska miljö- och klimatpåverkan från konsumtionen. Förslaget är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv och bygger på kommissionens handlingsplaner för en cirkulär ekonomi och för konsumentpolitiken. Detta uppnås i huvudsak genom två verktyg – dels att reglera de frivilliga miljöpåståenden avseende produkter och tjänster som görs av näringsidkare, i syfte att förbättra möjligheten för konsumenten att göra ett välinformerat val samt undvika grönmalning av produkter – artikel 3 - 6, dels genom att reglera förutsättningarna för miljömärkningar samt minska floran av miljömärkningar – artikel 8. Direktivet syftar därigenom även till att skapa förutsättningar till lika konkurrensvillkor inom EU:s inre marknad.

Förslag avseende reglering av miljöpåståenden

Förslaget innebär att miljöpåståenden som avses användas i kommersiellt syfte av näringsidkare behöver ett förhandsgodkännande från en fristående "verifierare" som ska vara ett tredjeparts ackrediterat organ, för att få använda ett miljöpåstående i kommersiellt syfte. För att verifieras måste ett antal kriterier vara uppfyllda, varefter ett intyg kan utfärdas, vilket ska kunna brukas inom hela EU. Varje medlemsstat ska utse en eller flera myndigheter som tillser att direktivet efterlevs och som ges möjlighet att utfärda intyg. Direktivet föreskriver inte vilka metoder som ska användas för att verifiera miljöpåståenden utan lämnar upp till varje medlemsstat att utforma regelverket i detta avseende. Till förslaget hör också vissa kommunikationskrav för att säkerställa pålitlig kommunikation av miljöpåståenden. Mikroföretag, med färre än 10 anställda och omsättning under 2 miljoner EUR, är undantagna från regelverket i den mån de inte önskar ett intyg gångbart inom hela EU.

Syftet med förslaget är att det ska öka konsumenternas tilltro till miljöpåståenden, det vill säga att konsumenterna kommer att ge informationen högre tilltro och företag får därigenom starkare incitament att framhäva miljöaspekter som en differentierande faktor gentemot konsumenterna. Om företagen får förbättrade förutsättningar att, på lika villkor, använda miljöpåståenden som en konkurrensparameter, borde detta stärka konsumenternas tilltro till miljöpåståenden. Rätt utformat borde det även öka förutsättningarna till en stärkt konkurrens. Konkurrensverket tillstyrker därför förslaget avseende miljöpåståenden.

Konkurrensverket vill samtidigt framhäva vikten av att regleringen inte medför alltför omfattande administrativa kostnader, något som skulle riskera att förutsättningarna snedvrids till fördel för större företag, med resurser att arbeta med

de mest omfattande och slagkraftiga miljöpåståendena. Att olika länder kan använda olika metoder för att verifiera miljöpåståenden som sedan ges intyg som kan användas inom hela EU riskerar också att ge upphov till så kallad "forum shopping", något som i förlängningen kan ge konkurrens fördelar till företag i jurisdiktioner där verifieringsprocessen är mer tillåtande eller innebär en lägre kostnadsbörda.

Förslag avseende reglering av miljömärkning

Förslaget innehåller ett antal grundläggande krav som alla system för miljömärkning behöver uppfylla. Bland annat ska all märkning vara utvecklad på vetenskaplig grund, en process för att utvärdera och godkänna nya märkningssystem från privata aktörer ska inrättas av medlemsstaterna och kommissionen ska upprätta och underhålla en lista på officiellt godkända miljömärkningar.

Ett förbud införs mot att etablera nya regionala eller nationella offentliga miljömärkningar. Endast på central nivå inom EU får nya offentliga miljömärkningar tas fram. Befintliga regionala och nationella offentliga miljömärkningar får finnas kvar i den mån de möter kraven i direktivet.

Nya miljömärkningar etablerade av privata aktörer, samt av offentliga aktörer i tredje land, kommer att behöva utvärderas och godkännas för att få användas inom EU. Förutom att möta de grundläggande kraven i direktivet måste nya miljömärkningar framtagna av privata aktörer tillföra adderade värden i fråga om miljöprestanda i relation till befintliga offentliga miljömärkningar.

Konkurrensverket avstyrker direktivets förslag avseende reglering av miljömärkning. Konkurrensverket ser en risk för att direktivet inför allt för omfattande begränsningar för att utveckla nya miljömärkningar inom EU. Det gäller såväl förslaget avseende offentlig miljömärkning som privat miljömärkning. För att möjliggöra en grön omställning är det viktigt att de verktyg som finns tillgängliga kan utnyttjas optimalt. Konkurrensverket ser inte att förslaget på ett övertygande sätt har motiverat varför de långtgående regleringar och begränsningar kring nyutveckling av miljömärkning som föreslås är nödvändiga för att uppnå det eftersträlvade syftet med direktivet eller för att uppnå en grön omställning i enlighet med den gröna given.

Konkurrensverkets erfarenhet är att det finns länder och regioner som har agerat föregångare i att driva på miljömärkningar, en möjlighet som genom förslaget försvinner när kompetensen att ta fram ny offentlig miljömärkning blir exklusiv för EU. Detta riskerar att hämma utvecklingen i riktning mot en grön omställning och även att fullt ut använda miljömärkning som ett konkurrensmedel. Samtidigt ser Konkurrensverket att det finns inre marknadsperspektiv av en centralisering som kan sänka inträdesbarriärer mellan länder, något som också kan stärka konkurrensen. Det kan även ifrågasättas vilken roll det offentliga ska ha inom miljömärkning där det också förekommer privata alternativ. I det perspektivet innebär

förslaget ett tydliggörande av det offentligas roll som kan stärka incitamenten för privata aktörer att utveckla alternativa miljömärkningar.

Konkurrensverket avstyrker direktivets förslag att nya miljömärkningar etablerade av privata aktörer ska avkrävas högre miljöprestanda än befintliga offentliga miljömärkningar.

Konkurrensverket anser att ett fokus på endast miljöprestanda som jämförelsegrund för nya privata miljömärkningar i relation till befintliga offentliga miljömärkningar riskerar att inte tillvarata andra viktiga aspekter som kan bidra till att skapa tilltro och förutsättningar för konsumenter att fatta välgrundade beslut, såsom till exempel kostnadseffektivitet eller kommunicerbarhet. Ett för snävt perspektiv på vad nya privata miljömärkningar kan tillföra riskerar att leda till att både effektivitet och konkurrens hämmas samt risk för att konsumenternas möjlighet att fatta välgrundade beslut inte kan realiseras fullt ut.

Konkurrensverket anser att avsaknaden av motsvarande krav på befintliga privata miljömärkningar att jämföras mot och överträffa offentlig miljömärkning innebär omotiverat olika förutsättningar mellan befintliga privata miljömärkningar och potentiella utmanare. När det ställs högre krav på nya aktörer än befintliga sänks behovet för befintliga aktörer att utveckla och förbättra sin verksamhet, vilket hämmar konkurrensen. Konkurrensverket föreslår därför att en övergångsperiod inrättas, inom vilken befintliga privata miljömärkningar ges möjlighet att säkerställa att de klarar motsvarande krav som kommer att ställas på nya privata miljömärkningar för att fortsatt få användas.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit ekonområdet Martin Sutinen.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten